

PALEOLİTİK KÜLTÜRLER

ORTA PALEOLİTİK

Orta Paleolitik dönem, Riss buzulu, Riss-Würm buzul arası ve Würm buzullaşması sırasında yaşanmıştır. Bu dönem Moustérien kültürle temsil edilir.

Moustérien:

Bu kültür adını Fransa-Dordogne Bölgesi'ndeki Le Moustier sığınağından almıştır. Moustérien terimini ilk olarak Gabriel de Mortillet kullanmıştır. Moustérien kültürün alt evreleri bulunmaktadır. F. Bordes Fransa'daki Pech de l'Aze ve Combe Grenal kazılarının verilerine dayanarak 5 büyük Moustérien evrenin varlığından bahsetmiştir. Avrupa Moustérien kültürünü tanımlayan bu evreler: Acheuléen gelenekli Moustérien, Tipik Moustérien, Dişlemeli Moustérien, Quina tip Moustérien ve Ferrassie Tip Moustérien dir.

Moustérien kültürün Avrupa'daki yapımcıları Homo *Neandertaller*dir. Yakındoğu'da ise bu kültürün erken evrelerinde Homo *Sapiens*ler görülmektedir. Avrupa'dan göç eden Neandertaller orta Paleolitiğin sonlarına doğru Yakındoğu'ya gelmişlerdir. Yakındoğu'da bazı merkezlerde orta Paleolitiğin erken evrelerinde Homo *Sapiens* buluntularına rastlanırken, bu tabakaların üzerinde Neandertal insanlara ait buluntularla karşılaşmıştır. Yakındoğu'da Moustérien endüstriler: Levanten tip Moustérien, Acheuléen Gelenekli Moustérien, Aterien,, Mikro Moustérien, Toros-Zagros Gelenekli Moustérien evreleri ile bilinmektedir.

Moustérien kültürde önemli bir teknolojik gelişim dikkati çekmektedir. Alt Paleolitiğin çok sayıdaki iki yüzeylilerinin yerini ince yongalar üzerine özenle yapılmış kenar kazıyıcı ve uç gibi daha hafif ancak daha etkin aletler almıştır.

Neandertal insanları, besinlerini geniş ölçüde soğuk iklim faunasını oluşturan mamut, kıllı gergedan, geyik, at gibi büyük memeli hayvanları avlayarak sağlıyorlardı. Görece basit bir teknik donanımla avlanmış olan bu hayvanların kalıntıları, söz konusu insanların avcılıkta ustalaştıklarını ve bazı av tekniklerini geliştirdiklerini kanıtlamaktadır.

Mousteriende düzenlenmiş konutlar az sayıdadır. Böyle organize edilmiş konutların bulunmayışı kötü korunma koşullarından ileri gelmiş olabilir. Oysa bu çağa ait çok sayıda açık hava sitesi bulunmuştur. Bilinen düzenlenmiş ender konut örnekleri, kemik gibi geçici olmayan malzemeden yapılmıştır. Ancak sığınakların odun, kamyş ya da post gibi çabuk tahrip olan malzemeden yapılmış olması da olanaklıdır. Örneğin Fransa'da bazı sitelerde kazık ve dikme deliği gibi kanıtlar elde edilmiştir.

Orta Paleolitik çağın en önemli özelliklerinden biri ilk ölü gömme ritüellerinin ortaya çıkışıdır. Bu insanlar artık ölümlerini, kendilerinden önceki insanlar gibi leş yiyicilere bırakmıyorlardı. Orta Paleolitikteki bu özelliği sayıları çok fazla olmayan mezarların varlığıyla anlıyoruz. Moustérien mezarlara bırakılan hediyeler içinde en sık rastlanılanı bizon, geyik, keçi gibi hayvanlara ait çene, ayak, boynuz gibi parçalardır. Diğer bir karakteristik durum ise bu mezarlarda sıklıkla çocukların bulunması ve yanlarına daha çok erginlere özgü taş aletlerin konulmasıdır.